

Evidencijski broj / Article ID: 22079904

Vrsta novine / Frequency: Dnevna

Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska

Rubrika / Section:

**Vilma Bartolić,
ravnateljica Muzeja**

Čeka se
dovršetak
istraživačkih
radova na
palači Califfi

DALIBOR TALAJIĆ

VILMA BARTOLIĆ S ravnateljicom Muzeja grada Rovinja o rekonstrukciji muzejske zgrade, c

Temeljni smisao muzeja bude otvoren za sve p

Kada su započela arheološka istraživanja prizemlja 2021., Muzej je službeno zatvoren za javnost. Međutim, nakon što su stvoreni najosnovniji uvjeti za priređivanje izložbi, ponovno je otvoren iako su okolnosti u kojima rade daleko od muzejskih i idealnih

Doris ŽIKOVIĆ

Muzej grada Rovinja jedna je od najvažnijih kulturnih ustanova u Rovinju, koja spaja povijesnu arhitekturu s dugogodišnjom tradicijom umjetničke i izložbene djelatnosti. U tijeku je rekonstrukcija muzejske zgrade, odnosno palače Califfi, istaknutog primjera rovinjskoga baroka iz 17. stoljeća. O iznimno zahtjevnom projektu istraživačkih, nužnih i budućih radova kako bi Muzej uopće mogao funkcionirati razgovaramo s ravnateljicom MGR-a Vilmom Bartolić.

Osnovne smjernice

- Jedan od preduvjeta koje je potrebno ispuniti kako bi se krenulo u kompletnu obnovu Muzeja je dovršetak istraživačkih radova na palači Califfi. Upravo će oni dati osnovne smjernice za izradu projektne dokumentacije za obnovu zgrade. Istraživanja koja se sada provode na palači temelje se na konzervatorsko-restauratorskom elaboratu kojeg je izradio Hrvatski restauratorski zavod 2019. i koji je ukazao na činjenicu da je palača, kao tipičan primjer barokne arhitekture s venecijanskim utjecajima, objekt kojeg je potrebno detaljno istražiti. Tijekom 2021./2022. provedena su arheološka istraživanja kompletnog prostora prizemlja, uslijedilo je istraživanje drugog kata palače, tzv. piano nobile koji je prekriven zidnim i stropnim oslicima. Paralelno s istraživačkim radovima na drugom katu Muzeja krenulo se u hitnu sanaciju vapnene stropne žbuke i međukatne konstrukcije između drugog i trećeg kata palače jer se tijekom istraživanja utvrdilo da je stropna žbuka u izuzetno lošem stanju i da joj prijeti urušavanje. Zbog osjetljivosti oslika i lošeg stanja međukatne konstrukcije, koja je dijelom oštećena djelovanjem crvotočine, radovi se odvijaju u fazama pa je 2025. godine napravljena statička sanacija međukatne konstrukcije i tehnička sanacija stropne žbuke, tzv. šivanje stropova, na prvoj trećini međukatne konstrukcije. Sanacija druge trećine je u tijeku, a za 2027. planiramo dovršenje međukatne konstrukcije između drugog i trećeg kata uključujući i tehničku sanaciju stropne žbuke. Preostaje istraživanje prvog kata, u prostoru

u kojem sada održavamo izložbe, te posljednje etaže zgrade gdje se nalaze naši uredski prostori. Istraživanje trećeg kata planira se provesti tijekom 2027., u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom koji već provodi istraživanje oslika u palači u okviru svog redovnog godišnjeg programa, pojašnjava ravnateljica.

Nadalje, kada se u prizemlju zgrade provodilo arheološko istraživanje, istraženi su i prostori ispod samih temelja te su tijekom istraživanja postavljeni tzv. privremeni temelji. Istovremeno se razidala i septička jama koja je do tada bila u prizemlju. S tim su se intervencijama otvorile nove situacije koje je bilo potrebno hitno riješiti. Na jesen 2023. sanirani su temelji što je bila nužna statička intervencija, zgrada je spojena na gradsku kanalizaciju i sustav gradske odvodnje, a prizemlje je zasipano rizlom. U istom je periodu sanirano i krovšte palače koje je bilo trošno. Prizemlje je istraženo i sanirano, Hrvatski restauratorski zavod koji je provodio istraživanje izradio je i arheološke smjernice za prezentaciju nalaza u prizemlju. Sukladno smjernicama, dio bedema koji će se prezentirati ostavljen je nezasipan, isto kao i barokna cisterna, a na koji način će se u budućnosti prezentirati ovaj dio palače, odredit će se projektom dokumentacijom, kaže Bartolić.

Muzej ima idejni projekt koji je izrađen 2020. i kojim se rješava temeljna prostorna dispozicija zgrade. Međutim, sukladno novim saznanjima koja su dobivena provedenim istraživanjima, postojeći idejni projekt će se korigirati kako bi se, na temelju njega, mogao izraditi glavni i izvedbeni projekt te projekt za uređenje

66 Nakon završetka rekonstrukcije palače Califfi trebala bi postati prostor koji i sam priča dio povijesti Rovinja, počevši od srednjovjekovnih bedema u prizemlju pa sve do reprezentativnih baroknih prostorija na etažama. Jednom obnovljen, Muzej bi trebao biti živo i otvoreno mjesto susreta građana Rovinja s vlastitom poviješću i identitetom

interijera. U tijeku je izrada financijske konstrukcije projektne dokumentacije te se ona planira uvrstiti u financijski plan za 2027. godinu.

Prioritet je da se izradi projekta dokumentacija koja će dati konkretnije podatke o financijskom okviru za obnovu Muzeja. Osim toga, kaže Bartolić, valja naglasiti da je na projektnu dokumentaciju potrebno ishodovati i posebne uvjete koji će utjecati na način i dinamiku izvođenja radova. Nakon toga se može govoriti o konkretnim planovima i vremenskim okvirima za uređenje palače, ali u planu je da projektna dokumentacija bude usuglašena 2028. godine te da se nakon toga krene s obnovom Muzeja koja će se, radi kompleksnosti zahvata, raditi fazno.

- Iako su na zgradi napravljena preliminarna istraživanja, tijekom radova nailazimo na brojne situacije koje se nisu mogle predvidjeti. Kao jedan od ilustrativnih primjera možemo navesti

Vilma Bartolić

situaciju s drvenim gredama koja se pojavila kada se krenulo sa sanacijom međukatne konstrukcije. Nakon što su izrađene podne sonde da bi se došlo do greda i utvrdilo njihovo stanje, uvidjelo se da su grede oslikane geometrijskim motivima. Iako je ovo bio važan povijesni podatak koji govori o nekadašnjem izgledu same palače, zbog novonastale situacije trebalo je izraditi dodatnu dokumentaciju te su se radovi odužili. Osim što je izrađen konzervatorsko-restauratorski elaborat, grede su se morale konzervirati

što je pridonijelo novoj dinamici radova, ali i znatno povećalo konačne troškove radova. Na sličnu smo situaciju naišli pred nekoliko mjeseci kada je u jednom od uredskih prostorija pronađen sloj oslika koji se može datirati u vrijeme kada je palača izgrađena. Ujedno je to najstariji sloj oslika koji je do sada pronađen u palači. Osim što su ovakve situacije važne povijesne spoznaje i govore u prilog tome kako je palača doista vrijedan i jedinstven spomenik kulture, sve to utječe na vremenski i financijski okvir izvođenja

radova, ravnateljica detaljno objašnjava tijek obavljenih radova.

Nekoliko slojeva

Arheološka istraživanja provedena u prizemlju palače Califfi rezultirala su otkrićem dviju faza izgradnje gradskih bedema. Raniji, datiran u 9. st., poslužio je kao podloga na kojoj su podignuti zidovi palače Califfi, i zanimljiv je u kontekstu razvojnih faza unutar gradskog bloka prije širenja grada u smjeru kopna. Njegov potez govori o veličini grada u ranom srednjem vijeku. Kasniji potez

POVRATAK POČECIMA

Nakon što su pred dvije godine priredili seriju izložbi kojima su obilježili sedamdeset godina osnutka Muzeja, a koje su problematizirale muzejsku izložbenu i sakupljačku djelatnost, svojevrsno vraćanje počecima nametnulo im se kao osnovni izložbeni koncept. U tom su kontekstu osmišljene izložbe Zora Matić: »Povratak« i Cesco Dessanti: »Čovjek, slikar i pjesnik«. Radi se o dva umjetnička autoriteta, neizostavnim ličnostima važnima za formiranje rovinjske poslijeratne likovne scene. Na ovome su tragu i izložbe Bruna Mascarellija i Bogumila Cara. Svaka od održanih izložbi osmišljena je tako da se referira i na muzejski fondus, bilo da prikazuje neke od radova koje u zbirci čuvaju ili pak ukazuje na njegove nedostatke i daje smjernice za nove akvizicije koje je potrebno nabaviti kako bi se moglo prikazati stvaralaštvo pojedinog autora važnog za Rovinj.

Prizemlje tijekom radova sanacije temelja

odnosno palače Califfi koja je upravo u tijeku eja je da osjetitelje

Palača Califfi

bedema, koji je formiran najkasnije do 12. st., potvrđuje širenje grada, koji je tada bio smješten na otoku, u smjeru kopna, te potrebu za dodatnim ojačanjem obrambene linije grada.

Arheološke smjernice koje su izrađene na temelju rezultata istraživanja predviđaju prezentaciju istraženog poteza bedema iz druge (srednjovjekovne) faze tako da on bude vidljiv, odnosno da istraženi potez koji zahvaća čitavu širinu bočne prostori-je u prizemlju Muzeja bude otvoren. Način prezentacije bedema definirat će se glavnim projektom, nadovezuje se Bartolić.

Radovi na zidnim i stropnim oslicima su zahtjevni budući da se radi o nekoliko slojeva oslika, na pojedinim mjestima pronađeno je do pet slojeva. Oslici su iz različitih perioda, različitog su stupnja očuvanosti, neki su cjelovitiji dok se drugi

naziru samo u fragmentima. Pojedini slojevi oslika imaju veću umjetničku vrijednost, ali ima i onih koji su rađeni po unaprijed određenim šablonima. Istraživanje oslika provodi Hrvatski restauratorski zavod, a budući da je istraživanje drugog kata privedeno kraju, upravo se izrađuje elaborat za prezentaciju oslika pa će se tada znati koji će se sloj oslika sačuvati i prezentirati. Prije same prezentacije, oslici će se i restaurirati. Radi se doista o složenom procesu, na njemu već godinama radi tim vrsnih stručnjaka iz Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Tijekom izvođenja građevinskih radova zaštita oslika dio je samog procesa rada, a muzejska se grada čuva u čuvaonicama koje nisu direktno izložene utjecajima građevinskih radova tako da u ovoj fazi radova ne postoji opasnost za oštećenje grade. Kada se govori o očuvanju

vrijednih i osjetljivih oslika, važno je da građevinske radove izvede stručnjaci koji su specijalizirani za rad na kulturnom dobru. Prvu trećinu međukatne konstrukcije koja je završena, izvodila je tvrtka Kapitel iz Žminja, uz stalni nadzor inženjera građevine te uz stručni nadzor HRZ-a i Područne konzervatorske službe u Puli. Istraživanje oslika provodi Hrvatski restauratorski zavod u okviru svog godišnjeg programa tako da se navedeni radovi financiraju direktno sredstvima Ministarstva kulture i medija. Svi paralelni građevinski radovi koji se provode financirani su dijelom sredstvima Ministarstva kulture i medija koja Muzej dobije preko Natje-

GODINA U ZNAKU BRUNA MASCARELLIJA

Ove se godine obilježava 100 godišnjica rođenja Bruna Mascarellija, a uzimajući u obzir ulogu koju je Mascarelli imao ne samo kao umjetnik već i kao osebujan pokretač likovnog života Rovinja, odlučili smo da ćemo ovu programsku godinu posvetiti njemu. Radi se o tri izložbe, dvije iz privatnih kolekcija i jednoj izložbi iz muzejskog fonda. Izložbe iz privatnih kolekcija naglasak stavljaju na Mascarellijev crtački opus, prikazuju presjek kroz autorovo stvaralaštvo izlaganjem intimnijih, manje eksponiranih radova. Fokus je sa slike i kolorita stavljen na crtački rukopis i formu. Obje izložbe iz privatnih kolekcija, odabirom manje poznatih i rjeđe izlaganih radova, su-

odnosom u kojima su djela izložena, dala su novo čitanje opusa ovog umjetnika. Posljednja u nizu izložbi posvećena Mascarelliju naslovljena »Canton da paradeisu« (»Kutak raja«, kako je Rovinj opisao pjesnik Zanini) prikazala je umjetnikove radove koje čuvamo u muzejskom fondusu i koji su stavljeni u odnos s predmetima iz različitih muzejskih zbirki. Na promišljen način izložba je pokazala kako se umjetnički radovi, dovedeni u dijalog s arhivskim, povijesnim i arheološkim predmetima, mogu povezati u priču o gradu te kroz pojedinačne prizore i fragmente dočarati njegovu povijest, svakodnevicu i život njegovih stanovnika, ističe ravnateljica Bartolić.

čaja javnih potreba u kulturi, a većim dijelom se građevinski radovi financiraju sredstvima koja osnivač osigurava u godišnjem proračunu. Na pitanje može li Muzej tijekom radova normalno funkcionirati ili će u pojedinim fazama biti potrebna privremena zatvaranja i izmještanje programa Bartolić odgovara:

Radove koje trenutačno provodimo, i one koje planiramo za 2027., mogu se, uz neprestanu prilagodbu djelatnika uvjetima rada, odvijati uz naše prisustvo u Muzeju. Isto tako prilagođavamo i naš izložbeni program koji se ne odvija u uvjetima kakvi bi trebali biti, međutim želimo da Muzej bude otvoren za posjetitelje jer je to njegov temeljni smisao. Naravno da su naši uvjeti rada otežani, međutim prilagođavamo se situaciji. Kada se bude krenulo u kompletnu obnovu zgrade, ovakvo funkcioniranje neće biti moguće i morat će se naći alternativa za izložbeni prostor, urede, ali i prikladno rješenje za čuvanje vrijedne grade koju baštinimo.

Aktualni rad i izložbe

Kada su započela arheološka istraživanja prizemlja 2021., Muzej je službeno zatvoren za javnost. Međutim, nakon što su stvoreni najosnovniji uvjeti za priređivanje izložbi, ponovno je otvoren iako su okolnosti u kojima

odluka pokazuju im izložbe koje priređuju, a na program dobivaju pozitivne komentare od lokalnog stanovništva, ali i od stranih posjetitelja. Ono što ih posebno veseli je broj učenika rovinjskih škola koji ih posjećuje, a usporede li njihov broj danas i pred dvije godine, broj se utrostručio. Nakon tri izložbe u nizu koje su priredili u posljednje vrijeme i koje su bile posvećene Brunu Mascarelliju, pripremaju izložbu umjetnika koji je značajan za Rovinj iako je ostao izvan tzv. rovinjskog kruga umjetnika. Radi se o Bogumilu Caru, umjetniku koji se 1954. doselio u Rovinj, tu je proveo posljednjih petnaest godina života, intenzivno stvarao, bilježio rovinjske ulice i krajolike te ocrtao svakodnevni život grada. Ističe se svojstvenom kritikom koja je u njegovim crtežima i karikaturama bila usmjerena prema paralelnom dominantnom likovnom životu Rovinja. Navedenu izložbu pripremaju u okviru programa obilježavanja Dana grada, a osim u prostoru Muzeja, dio radova bit će izložen u Multimedijalnom centru. Istovremeno s ovom izložbom, u prizemlju Muzeja i dalje je otvorena arheološka izložba »Odabrani s arheoloških lokaliteta Rovinjštine« koja kroz odabir predmeta iz muzejskog fonda govori o životu na ovome području od antike do novog vijeka.

Planovi Muzeja

Izložba Bogumila Cara koju otvaramo 11. rujna bit će otvorena do kraja listopada, a arheološka izložba u prizemlju moći će se razgledati do kraja godine. Početkom listopada za program »Dani europske baštine« kojeg organizira Ministarstvo kulture

i medija održat ćemo predavanje na temu obnove palače Califfi na kojem će se moći saznati o povijesno-umjetničkoj vrijednosti same palače, ali i izazovima s kojima se suočavamo tijekom istraživačkih i građevinskih radova. S početkom nove školske godine organizirat ćemo edukativne programe koji su vezani uz aktualne izložbe. Jesen je period kada pripremamo program za 2027. godinu, a za novu programsku godinu planiramo izložbe kojima ćemo obilježiti važne godišnjice vezane uz Rovinj.

A kako se, uz rekonstrukciju i izložbene programe, odvija rad na zaštiti, obradi, digitalizaciji i prezentaciji muzejskog fonda Bartolić kaže:

Trenutačni građevinski radovi obuhvaćaju međukatnu konstrukciju između drugog i trećeg kata, a naši su uredski prostori smješteni na trećem katu. Drugim riječima, naš se svakodnevni rad odvija paralelno s istraživanjem i građevinskim radovima, a sve muzejske aktivnosti obavljamo tako da se prilagođavamo aktualnoj situaciji. Stručna obrada grade jedan je od prioriteta kada govorimo o muzejskom radu, paralelno s time aktivni smo u digitalizaciji grade, a sva grada koja je digitalizirana i koja ima riješena autorska prava dostupna je na on line katalogu zbirke koji je vidljiv na mrežnoj stranici Muzeja. Sve one ostale muzejske aktivnosti poput preventivne zaštite, restauracije grade, skupljanja grade, vođenja muzejske dokumentacije i edukativni program obavljaju se paralelno s priređivanjem izložbi i, naravno, u suživotu s građevinskim radovima.

Prema njezinom mišljenju, najveći im je izazov muzejska zgrada i njena obnova. Uz iznimno vrijednu zbirku, koja nadilazi lokalne i regionalne okvire, veliki su potencijal i djelatnici, oni koji svojim znanjem i profesionalnim radom Muzeju daju njegov prepoznatljiv karakter. Nakon završetka rekonstrukcije palače Califfi trebala bi postati prostor koji i sam priča dio povijesti Rovinja, počevši od srednjovjekovnih bedema u prizemlju pa sve do reprezentativnih baroknih prostorija na etažama. Jednom obnovljen, Muzej bi trebao biti živo i otvoreno mjesto susreta građana Rovinja s vlastitom povijesću i identitetom, a posjetiteljima prostor u kojem će moći upoznati i razumjeti Rovinj kroz njegove priče, predmete i različite slojeve povijesti, zaključuje ravnateljica Vilma Bartolić.

Zidni oslici, detalj na kojemu se vide slojevi

Muzej grada Rovinja, rekonstrukcija, prizemlje muzeja nakon provedenih arheoloških istraživanja

Pogled na prostoriju nakon saniranja stropa